tury shilling production waste, a minority of the seals, the registered cartridges, the finds confirming the existence of a bone workshop, and over ten of the small finds: buckles, rings, a pipe, a spur, keys, and crosses. The third group of finds date to the 14th–16th centuries: a 1364–1379 (Winrich von Kniprode) Teutonic Knight Vierchen, a Sigismund August (1544–1572) twopence, arrow heads, and crossbow bolt heads ended up in the territory of the present-day square by chance. In addition, fragments of a road (Fig. 3) and a cruciform building marked in cartographic material from the second half of the 18th century were unearthed during the investigation (Figs. 4, 6).

In 2017, an evaluation was conducted through the excavation of test pits at the sites for planting trees in the N part of the square. A survey was conducted in the N, E, and W parts at the sites of pits dug to plant trees and lay utility lines. In all, 77 test pits (a total of 172.5 m^2) were excavated (Fig. 8). Roughly 500 m^2 were surveyed. The absolute majority of the test pits contained a 30 cm to 2.6 m thick cultural layer of dug up or bulldozed soil; hardly a fifth of the excavated areas had an undisturbed, 20–50 cm thick, poor 17th–20th-century cultural layer. One undisturbed burial of a 20–25 year-old female (Fig. 9) without grave goods or the remains of a coffin was discovered during the investigation. The bone analysis allowed the determination to be made that the woman had been in poor health. It is thought that the discovered burial belonged to one of the 17th-century homeless individuals. Fragments of a paved road (Fig. 10) marked in 18th-century cartographic material were found in four test pits. Several hundred finds, 260 of which were registered, were discovered during the investigation. The 17th–20th-century small finds include three rings, 2 thimbles, a key head, two buckles, a loop, a bowl lid from a pipe, and belt chape (Fig. 11). The biggest find group consisted of coins and counterfeit coins, 200 of which were registered (Fig. 12): 138 minted in the 17th century, 18 in the 18th, 29 from the first half of the 19th century until 1917, and another 15 unidentified coins or coin-like pieces of sheet metal. In addition, eight metal buttons and 16 seals were registered from the 19th–20th centuries, five musket or shrapnel balls from the 17th–19th centuries, 14 sherds of household pottery, 3 panel stove tiles (*Blattkacheln*), and three glass vessel shards.

Agnė Vaitkuvienė,
Olegas Fediajevas

Užupio gatvės 24 tyrimai 2016 m.

Užupis kaip Vilniaus priemiestis pradėjo augti XVI a. pradžioje pastačius pirmuosius tiltus per Vilnią. Čia daugiausia gyveno amatininkai, ypač audėjai, o nuo XIX a. ir smulkūs valdininkai. Planuojamoje tirti aplinkoje istoriniai šaltiniai XVIII a. viduryje mini buvus dvarelį, valdomą Levakovskių ir Balkevičių. XIX a. posesija priklausė stačiatikių seminarijai. 1813 m. plane posesija pavaizduota neužstatyta. 1863 m. sklype pastatytas vieno aukšto namas, sujungtas iš 3 mūrinių ir vienos medinės dalių. 1885 m. pagal architekto Polozovo projektą pristatytas dar vienas vienaukštis mūrinis pastatas. 1901 m. sklype jau stovėjo 3 aukštų mūrinis pastatas, sujungtas su vienaukščiu korpusu. XX a. pradžioje sklypas priklausė grafui S. Zabielai. Pokario metais per posesiją susiformavo praėjimas iš Užupio gatvės Vilnios upės link – dabar tai Jono Meko skersgatvis arba „skersvėjis“, skiriantis sklypą į 2 dalis – R ir V.

Tirti pradėta sklypo R dalyje (1 pav.). Nurodytose vietose tirti 5 2x2 m dydžio šurfai kontraforsų, skirtų sutvirtinti gretimo pastato sieną, pamatų vietose. ***Šurfe 1*** nukasus iki 70–80 cm storio maišyto grunto sluoksnį, atidengtas smėlio–žvyro įžemis. ***Šurfe 2*** iki 1 m gylio kastas maišytas gruntas su statybinėmis atliekomis, pavieniais žmonių kaulais ir buitinės keramikos fragmentais. 1 m gylyje atidengtas krosnies padas iš plytų ir akmenų, surištų kalkiniu skiediniu, mūro. Krosnis, kaip ir paties pastato fragmentai, datuoti XIX a. II puse. Įžemis po padu pasiektas 1,4 m gylyje. ***Šurfe 3*** fiksuotas iki 1 m storio maišytas XVII–XIX a. kultūrinis sluoksnis su statybinėmis atliekomis, žmonių kaulais ir buitinės keramikos šukėmis. Smėlio įžemis pasiektas 1,2 m gylyje. ***Šurfe 4*** fiksuoti du perkasimai vienas ant kito. Pirmoji duobė, sprendžiant iš jos turinio, – buitinės keramikos, stiklo, plokštinių koklių fragmentų – atsirado XVII a. Kiek vėliau, greičiausiai XVII a. pabaigoje – XVIII a. pradžioje, šios duobės vietoje buvo palaidotas mirusysis mediniame karste. Šią išvadą leido padaryti karstinės lentos su kaltinėmis vinimis likučiai bei keletas išlikusių kaulų. Šalia karsto aptikti du variniai Jono Kazimiero (1648–1668 m.) šilingai. Palaikai suardyti XIX a. II pusės statybų metu. Smėlio įžemis fiksuotas apie 1,3 m gylyje. ***Šurfe 5*** kastas maišytas gruntas su pavienėmis XVIII–XIX a. buitinės keramikos šukėmis ir keliais žmonių kaulais. Smėlio įžemis šioje dalyje pasiektas apie 70 cm gylyje.

Sklypo V dalyje iškasti 5 šurfai – vienas 2x1 m ir 4 1x1 m dydžio. ***Šurfe 6*** iki 70 cm gylio kastas maišytas gruntas su statybinėmis atliekomis ir keliomis XVII–XVIII a. keramikos šukėmis. 70–80 cm gylyje pasiektas smėlio įžemis. ***Šurfe 7*** panašus maišytas gruntas tęsėsi iki 60 cm gylyje fiksuoto smėlio įžemio. Šurfai 8–10 parinkti ant šlaito. Juose fiksuotas supiltinis gruntas su pavienėmis indų šukėmis. Pasak vietinių gyventojų, šis supiltinis gruntas gali būti daugiau kaip 2 m storio, todėl pasiekus 1,2–1,5 m gylį, tolesni kasimo darbai sustabdyti dėl darbų saugos reikalavimų.

Mechanizuotai lyginant sklypo paviršių, R dalyje buvo atliekami žvalgymai. Teritorijoje nuo esamo pastato iki šurfo 1 po šiukšlėmis užverstu sluoksniu atidengtas smėlio–žvyro įžemis, kuriame jokių archeologinių objektų neužfiksuota. Matyt, ši vieta kada nors buvo ties aukščiausia kalvos dalimi, kuri niveliuota XIX a. II pusėje. Žvalgant plote tarp šurfų 1 ir 2,

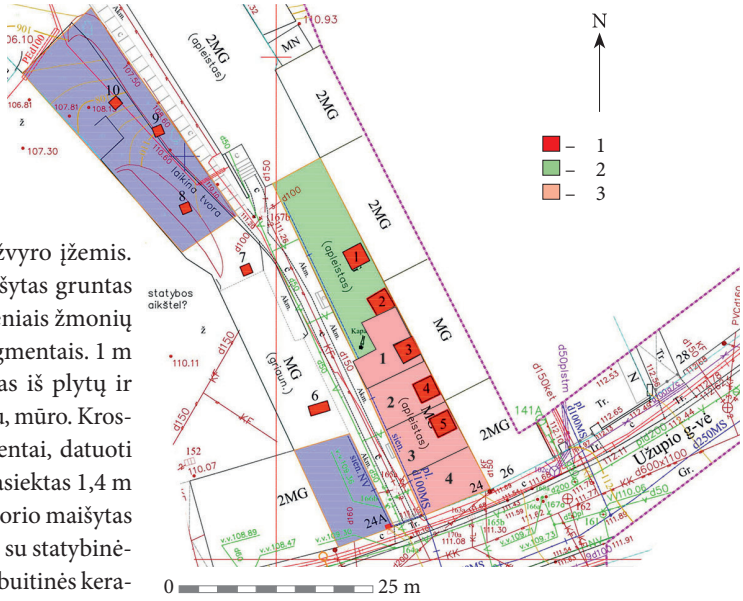

1 pav. Užupio g. 24 Vilniuje archeologinių tyrimų situacijos planas: 1 – šurfas ir jo numeris; 2 – žvalgymų teritorija; 3 – detaliųjų tyrimų perkasos ir numeris. O. Fediajevo brėž.

Fig. 1. Situation plan of the investigation at Užupio St. 24, Vilnius: 1 – test pits and their number; 2 – surveyed area; 3 – excavated trenches and their number.

2 pav. Apardytas kapas 1, aptiktas žvalgymų metu. O. Fediajevo nuotr.

Fig. 2. Disturbed burial 1, which was discovered during the survey.

apie 20 cm gylyje pasirodė didesnė žmonių kaulų koncentracija. Čia atidengtas antrinis palaidojimas, kapas suardytas XIX a. II pusės statybų metu. Tuo pat laikotarpiu apardytas dar vienas palaidojimas, įvardytas *kapu 1* (2 pav.). Mirusysis gulėjo aukštielninkas, galva į P, rankos sukryžiuotos ant pilvo, kairė ant dešinės. Kaukolė nukasta įrengiant pamatus. Išlikusios dalies ilgis 1,4 m. Kapo duobės kontūras neryškus, apie 50 cm pločio, ilgis nenustatytas. Mirusysis palaidotas mediniame karste, kuris suiro, karsto buvimo faktą patvirtina aptiktos kaltinės vinys. Jokių įkapių prie mirusiojo nebuvo. Kapas datuotas XVII a. II puse – XVIII a. pradžia.

Netirta sklypo R dalies teritorija buvo suskirstyta į 4 perkasas 1–4, paliekant 2 m pločio juostą prie sklypo R ribos, kur pirmiausia turėjo būti sutvirtinti buvusio pastato sienos likučiai. Atlikus tvirtinimo darbus, detaliai ištirtas ir plotas tarp žvalgomųjų šurfų šioje 2 m pločio juostoje. Detaliųjų tyrimų metu atidengti XIX a. pastato ir pertvarų pamatai, fiksuoti perkasimai, kelios ūkinės duobės, didžiausia kurių atidengta perkasose 2–3. Ji 4x2 m dydžio, iki 1,2 m gylio, kiek nuožulniomis sienelėmis, plokščiu dugnu (3, 4 pav.). Giliausia duobė siekė 2,2 m. Duobės užpildytos gyvūnų kaulais, XVII–XIX a. keramika, kokliais ir stiklinių indų fragmentais, degėsiais, monetomis, taip pat pavieniais žmonių kaulais. Perkasoje 1 registruotas dar vienas labai apardytas *kapas 2*. Jo išlikę tik blauzdikauliai, šalia kurių aptikta kaukolė. Nesuardytų žmonių palaidojimų neaptikta. Atliekant antropologinius tyrimus nustatyta, kad surinkti pavieniai kaulai priklausė ne mažiau kaip 15 mirusiųjų. Duobėse ir šalia jų rasta daugiau kaip 10 XVII–XVIII a. monetų, apkalėlių, kabutis, 2 žiedai, kryželis, religinis medaliukas. Paskutinieji radiniai, taip pat apardyti kapai patvirtino prielaidą, kad XVII–XVIII a. šioje vietoje buvo kapinės. Kai kur atidengti ankstyvesnių pastatų pamatų likučiai, taip pat grindinių fragmentai. Smėlio įžemis pasiektas vidutiniškai 40–60 cm, duobėse – iki 2,2 m gylyje.

Žvalgomaisiais tyrimais ištirtas 26 m^2 dydžio plotas, detaliai – 93 m^2 dydžio teritorija, žvalgymai atlikti apie 300 m^2 dydžio plote. Bendrai tyrimai vykdyti 419 m^2 dydžio teritorijoje. Surinkta apie 400 masinių radinių, iš kurių registruoti 109: 86 buitinės keramikos šukės, 7 plokštinių koklių fragmentai, 1 indo formos koklio fragmentas, 5 stiklinių indų šukės, 10 kaltinių vinių. Į radinių sąrašą įtraukta įvairių XVII a. indų – ąsočių, puodų, keptuvių, dubenų, lėkščių, puodelių, taupyklių – fragmentai su bangelių, griovelių, pynučių ornamentais arba be jų, padengti žalia, ruda, įvairiaspalvėmis glazūromis ar neglazūruoti. Išskirtine galima būtų laikyti žalsvai ir rudai glazūruoto XVII a. indo sienelę su priklijuotu angelo (?) veidu (5:1 pav.). Kokliai padengti žalia glazūra ar neglazūruoti, su augaliniais ar geometriniais ornamentais, datuoti XVII a. Registruota 17 XVII–XIX a. monetų, iš kurių daugiausia (9 monetos) Jono Kazimiero (1648–1668 m.) vari-

3 pav. Perkasoje 3 po XIX a. pamatais fiksuota ūkinė duobė su XVII–XVIII a. radiniais. O. Fediajevo nuotr.

Fig. 3. The storage pit with 17th–18th-century finds recorded under the 19th-century foundation in trench 3.

4 pav. Perkasoje 3 preparavus ūkinę duobę įžemio lygyje atidengtas XVII a. grindinys. O. Fediajevo nuotr.

Fig. 4. The 17th-century paving unearthed at the natural soil level after excavating the storage pit in trench 3.

nių šilingų. Ypatiesiems priskirti 26 radiniai: XVII–XVIII a. peilių geležtės, žirklės, antpirštis, pakabučiai, žiedai. Prie retesnių ar įdomesnių priskirtos 3 XVII–XIX a. molinės pypkių galvutės (5:2–4 pav.), XVII a. II pusės – XVIII a. pradžios religinis medaliukas (5:5 pav.), XVIII–XIX a. pakabutis-medalionas (5:6 pav.), apie 1601–1607 m. Niurnberge (Hans Kravwinkel II)

5 pav. Radiniai: 1 – XVII a. indo sienelė su priklijuota galva („angelo veidu“?); 2–4 – XVII–XIX a. pypkių galvutės; 5 – XVII a. II pusės – XVIII a. pradžios religinis medaliukas; 6 – XVIII–XIX a. pakabutis-medalionas; 7 – skaičiavimo žetonas, Hans Kravwinkel II (1586–1635), apie 1601–1607 m.; 8 – XVII–XVIII a. apkalas. O. Fediajevo nuotr.

Fig. 5. Finds: 1 – a 17th-century vessel wall with an attached head (an angel face?); 2–4 – 17th–19th-century pipe bowls; 5 – a religious medal from the second half of the 17th–early 18th century; 6 – an 18th–19th-century pendant-medallion; 7 – jeton, Hans Krauwinckel II (1586–1635), c. 1601–1607; 8 – a 17th–18th-century fitting.

(1586–1635 m.) kaldintas skaičiavimo žetonas (5:7 pav.), XVII–XVIII a. apskritas apkalas (5:8 pav.), primenantis skardinę plokštinę segę. Registruoti 152 radiniai perduoti LNM.

Tyrimų metu nustatyta, kad šioje sklypo dalyje ankstyviausias kultūrinis sluoksnis susidarė XVII a. pradžioje. Čia atsirado pirmasis pastatas (ar pastatai?), šalia kurio ar viduje buvo įrengtas grindinys. Matyt, netrukus pastatą sunaikino gaisras, nes giliausiai aptikti grindiniai padengti degėsių sluoksniu, taip pat gana daug angliukų užfiksuota duobėse. Nuo XVII a. II pusės šioje vietoje veikė kapinės, pagal radinius priskirtinos katalikams. XIX a. statant namą jos suardytos.

The 2016 Investigation at Užupio St. 24

In 2016, an investigation (26 m^2 evaluated, 93 m^2 excavated, and roughly 300 m^2 surveyed, a total of 419 m^2) was conducted on the plot at Užupio St. 24, Vilnius (Fig. 1). A 0.4–2.2 m thick, early 17th–early 20th-century cultural layer was recorded. Two disturbed burials were found (Fig. 2). The anthropological analysis determined that the isolated human bones belonged to at least 15 individuals. The list of finds includes 109 bulk 17th–18th-century finds (household pottery, glass vessel shards, panel stove tile (*Blattkacheln*) fragments and hand-forged nails), 17 17th–19th-century coins, 26 small finds: 17th–18th-century knife blades, scissors, a thimble, pendants, rings, 17th–19th-century earthenware pipe bowls, a second half of the 17th–early 18th-century religious medal, an 18th–19th-century pendant-medallion, a c.1601–1607 Nurnberg (Hans Krauwinckel II) (1586–1635) jeton, and a 17th–18th-century round fitting. In all, 152 finds were registered (Fig. 5) and given to the LNM. The investigation determined that the earliest cultural layer in this part of the plot formed in the early 17th century. This was the site of the first building (or buildings?), beside or inside which paving was laid (Fig. 4). A fire apparently destroyed the building soon

after because the deepest discovered paving was covered by a layer of charcoal and a fairly large quantity of charcoal was recorded in the pits (Fig. 3). Beginning in the second half of the 17th century, a cemetery operated at this location, which, based on the finds, should be considered Catholic. The cemetery was destroyed by the construction of a house in the 19th century.

Vitalija Veževičienė,
Gintautas Rackevičius,
Mindaugas Klovas,
Dalia Kazlauskienė,
Virginijus Spudas

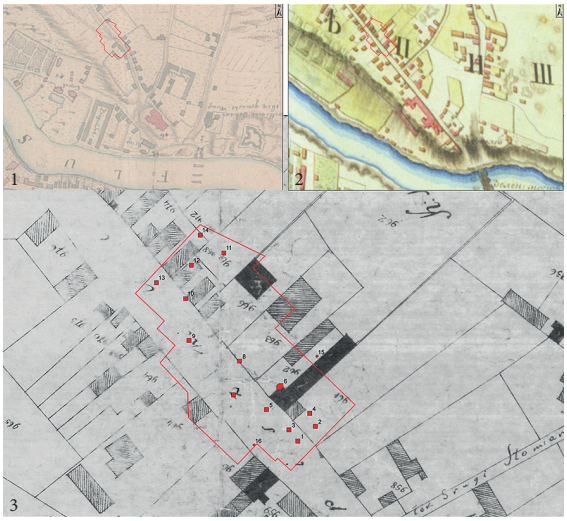

Konstitucijos prospektas 18B

2017 m. birželio–spalio mėnesiais Konstitucijos prospekto 18B sklype KVP žvalgė (viršutinius sluoksnius) ir ištyrė 4313,2 m² dydžio teritoriją, suskirstytą į 5 (471,5 m², 291,1 m², 886,3 m², 1184,1 m² ir 1480,2 m² dydžio) tyrimų plotus. Dar 225 m² dydžio plotas sklypo ŠV dalyje tyrinėtas 2017 m. pavasarį, kaip gretimo Konstitucijos prospekto 20 sklypo dalis. 2016 m. G. Jonutis Konstitucijos prospekte 18B ištyrė 16 šurfų (62 m²) (1:3; 2; 3 pav.), rado XVII a. II pusės – XX a. pradžios statinių ir struktūrų, Ukmergės gatvės (šaltiniuose *Вилкомирская* ar *Wiłkomierska*) XIX ir XX a. grindinių fragmentų (*ATL 2016 metais*, 2017, p. 360–362).

1 pav. Apytikslė tirto sklypo lokalizacija: 1 – 1737 m. plane; 2 – 1798 m. plane; 3 – 1808 m. plane.

Fig. 1. Approximate location of the investigated plot: 1 – in the 1737 plan; 2 – in the 1798 plan; 3 – in the 1808 plan.

2 pav. Apytikslė tirto sklypo lokalizacija: 1 – 1845 m. plane; 2 – 1938 m. plane.

Fig. 2. Approximate location of the investigated plot: 1 – in the 1845 plan; 2 – in the 1938 plan.